

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2018. február 7.*

„Előzetes döntéshozatal – (EU) 2015/751 rendelet – Kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékai – Az 1. cikk (5) bekezdése – Háromszereplős fizetésikártya-rendszer négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintése – Feltételek – Kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök háromszereplős fizetésikártya-rendszer általi kibocsátása »társmárka-partnerrel vagy ügynök révén« – A 2. cikk 18. pontja – A »háromszereplős fizetésikártya-rendszer« fogalma – Érvényesség”

A C-304/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [közigazgatási bíróság], Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2016. május 30-án érkezett, 2016. április 11-i határozatával terjesztett elő

az **American Express Company** kérelme alapján

The Queen

és

The Lords Commissioners of Her Majesty’s Treasury

között,

a **Diners Club International Limited**,

a **MasterCard Europe SA**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin és E. Regan (előadó bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. április 27-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: angol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az American Express Company képviselőiben J. Turner QC, J. Holmes QC, L. John barrister, valamint I. Taylor, H. Ware és J. Slade solicitors,
- a MasterCard Europe SA képviselőiben P. Harrison, S. Kinsella és K. Le Croy solicitors, valamint S. Pitt és J. Bedford advocates,
- az Egyesült Királyság kormánya képviselőiben M. Holt, D. Robertson, J. Kraehling és C. Crane, meghatalmazotti minőségben, segítők: G. Facenna és M. Hall QC,
- a portugál kormány képviselőiben L. Inez Fernandes, M. Figueiredo, M. Rebelo és G. Fonseca, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Parlament képviselőiben P. Schonard és Tamás A., meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőiben J. Bauerschmidt, I. Gurov és E. Moro, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőiben H. Tserepa-Lacombe, J. Samnadda és T. Scharf, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. július 6-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól szóló, 2015. április 29-i (EU) 2015/751 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 123., 1. o.) 1. cikke (5) bekezdésének és 2. cikke 18. pontjának értelmezésére és érvényességére, valamint 2. cikke 2. pontjának értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az American Express Company és a Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury (az államkincstár megbízott lordjai, Egyesült Királyság, a továbbiakban: nemzeti hatóság) között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgyát azon körülmények képezik, amelyek között a háromszereplős fizetésikártya-rendszereket négyszereplős fizetésikártya-rendszernek kell tekinteni e rendelet 1. cikkének (5) bekezdése értelmében.

Jogi háttér

A 2015/751 rendelet

- 3 A 2015/751 rendelet (10), (28), (29) és (43) preambulumbekkezdése ekként rendelkezik:

„(10) [...] A versenyjogi szabályoknak a bankközi jutalékokra való következetes alkalmazása mellett e jutalékok szabályozása javítaná a belső piac működését, továbbá hozzájárulna a fogyasztókat terhelő tranzakciós költségek csökkentéséhez.

[...]

(28) A kártyaalapú fizetési műveletek végrehajtására általában két fő üzleti modell, az úgynevezett háromszereplős fizetésikártya-rendszer (kártyabirtokos – elfogadó és kibocsátó rendszer – kereskedő), és a négyszereplős fizetésikártya-rendszer (kártyabirtokos – kibocsátó bank – elfogadó bank – kereskedő) keretében kerül sor. Számos négyszereplős fizetésikártya-rendszer alkalmaz explicit bankközi jutalékokat, amelyek jellemzően multilaterálisak. Az implicit bankközi jutalékok létezésének figyelembevétele, valamint az egyenlő versenyfeltételek kialakításának elősegítése érdekében azok a háromszereplős fizetésikártya-rendszerek, amelyek pénzforgalmi szolgáltatókat vesznek igénybe kibocsátóként vagy elfogadóként, négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendők, és az azokra vonatkozó szabályokat kell követniük; az átláthatósági és az üzleti szabályokkal kapcsolatos egyéb intézkedések pedig valamennyi szolgáltató tekintetében alkalmazandók. Figyelembe véve azonban az ilyen típusú háromszereplős rendszerek sajátosságait, célszerű lehetővé tenni egy átmeneti időszakot, amelynek során a tagállamok úgy dönthetnek, hogy nem alkalmazzák a bankközijutalék-maximumra vonatkozó szabályokat, amennyiben e rendszerek piaci részesedése az érintett tagállamban igen alacsony.

(29) A kibocsátási szolgáltatás alapját a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátója és a fizető fél közötti szerződéses viszony képezi, függetlenül attól, hogy a kibocsátó kezeli-e a fizető fél nevében annak pénzeszközeit. A kibocsátó bocsátja a fizető fél rendelkezésére a fizetési kártyákat, engedélyezi az elfogadó terminálokon vagy azokkal egyenértékű egyéb eszközökön kezdeményezett műveleteket, és garantálhatja az elfogadó számára a fizetést az olyan műveletek viszonylatában, amelyek összhangban vannak az adott rendszer szabályaival. Ennek megfelelően a fizetési kártyák terjesztése vagy a műszaki (például adatfeldolgozási, illetve -tárolási) szolgáltatások nyújtása önmagában nem minősül kibocsátásnak.

[...]

(43) Mivel e rendelet céljait, nevezetesen a kártyaalapú fizetési műveletekre és a kártyán alapuló internetes és mobiltelefonos fizetésekre vonatkozó egységes követelmények megállapítását a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban e rendelet terjedelme miatt e célok jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében meghatározott szubszidiaritás elvének megfelelően. [...]"

4 A 2015/751 rendelet „Hatály” című 1. cikke, amely e rendelet „Általános rendelkezések” című I. fejezetében szerepel, kimondja:

„[...]

(3) A II. fejezet nem alkalmazandó a következőkre:

[...]

c) háromszereplős fizetésikártya-rendszerek által kibocsátott fizetési kártyákkal végzett műveletek.

(4) A 7. cikk nem alkalmazandó a háromszereplős fizetésikártya-rendszerekre.

(5) Ha egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását vagy mindkettőt, vagy egy társmárka-partnerrel vagy ügynök révén kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki, akkor az négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendő. Belföldi fizetési műveletek tekintetében azonban az ilyen háromszereplős fizetésikártya-rendszer 2018. december 9-ig mentesíthető a II. fejezet szerinti kötelezettségek alól,

amennyiben az ilyen háromszereplős fizetésikártya-rendszer keretében valamely tagállamban végrehajtott kártyaalapú fizetési műveletek értéke éves alapon nem haladja meg az adott tagállamban végrehajtott valamennyi kártyaalapú fizetési művelet összértékének 3%-át.”

5 E rendelet „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikkének szövege szerint:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

2. »kibocsátó«: az a pénzforgalmi szolgáltató, amely szerződést kötött arra vonatkozóan, hogy a fizető félnek készpénz-helyettesítő fizetési eszközt szolgáltat a fizető fél kártyaalapú fizetési műveleteinek kezdeményezéséhez és feldolgozásához;

[...]

10. »bankközi jutalék«: valamely kártyaalapú fizetési műveletben részt vevő kibocsátó és elfogadó között az egyes műveletek után közvetlenül vagy közvetve (azaz harmadik félen keresztül) fizetett díj. A nettó ellentételezés, illetve az egyéb kikötött díjak a bankközi jutalék részének tekintendők;

11. »nettó ellentételezés«: a fizetésikártya-rendszer, az elfogadó vagy bármely más közvetítő által kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a kibocsátó részére teljesített kifizetések, a neki nyújtott kedvezmények, illetve ösztönzők nettó összértéke;

[...]

17. »négy szereplős fizetésikártya-rendszer«: olyan fizetésikártya-rendszer, amelyben a fizető fél fizetési számlájáról a kedvezményezett fizetési számlájára történő kártyaalapú fizetési műveletekre a rendszer, egy kibocsátó (a fizető fél oldalán), valamint egy elfogadó (a kedvezményezett oldalán) közvetítésével kerül sor;

18. »háromszereplős fizetésikártya-rendszer«: olyan fizetésikártya-rendszer, amelyben maga a rendszer nyújt elfogadási és kibocsátási szolgáltatásokat, és a fizető fél fizetési számlájáról a kedvezményezett fizetési számlájára történő kártyaalapú fizetési műveletekre a rendszer keretében kerül sor. Ha egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását vagy mindkettőt, vagy egy társmárka-partnerrel vagy ügynök révén kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki, akkor az négy szereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendő;

[...]

24. »pénzforgalmi szolgáltató«: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely számára engedélyezett [a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK, a 2006/48/EK és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2007. L 319., 1. o.)] mellékletében felsorolt pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása, illetve akit vagy amelyet [a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének gyakorlása, valamint az ezen intézmények prudenciális felügyeletéhez és módosításáról, valamint a 2006/48/EK, a 2005/60/EK és a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/110/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 267., 7. o.)] 1. cikkének (1) bekezdésével összhangban elektronikuspénz-kibocsátónak ismertek el. A pénzforgalmi szolgáltató lehet kibocsátó, elfogadó vagy mindkettő;

[...]

28. »feldolgozó«: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely fizetési műveletek feldolgozására irányuló szolgáltatást nyújt;

[...]

30. »fizetési márka«: bármely olyan valóban megjelenő vagy digitális név, megnevezés, jel, szimbólum vagy ezek kombinációja, amellyel jelezhető, hogy a kártyaalapú fizetési műveleteket melyik fizetésikártya-rendszer keretében hajtják végre;

[...]

32. »társmárkázás«: legalább egy fizetési márka és legalább egy nem fizetési márka feltüntetése egyazon kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközön;

[...]”

6 A 2015/751 rendelet „Bankközi jutalékok” címet viselő II. fejezetében szereplő 3. cikk a fogyasztói betétikártya-műveletekre vonatkozó bankközi jutalékokra, a 4. cikk pedig a fogyasztói hitelkártya-műveletekre vonatkozó bankközi jutalékokra vonatkozik.

7 E rendelet 5. cikke, amelynek címe „Az előírások megkerülésének tilalma”, és amely szintén az említett II. fejezetben szerepel, a következőképpen rendelkezik:

„A 3. és a 4. cikkben említett maximumok alkalmazása körében a bankközi jutalék részének kell tekinteni a kibocsátó által fizetési műveletekkel vagy azokhoz kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a fizetésikártya-rendszertől, az elfogadótól vagy más közvetítőtől kapott valamennyi előre kikötött díjat, ideértve a nettó ellentételezést is, amennyiben azok célja vagy hatása egyenértékű a bankközi jutalék céljával vagy hatásával.”

8 A 2015/751 rendelet „Üzleti szabályok” címet viselő III. fejezetében foglalt 6–12. cikk a kártyaalapú fizetési műveletekhez kapcsolódó kötelezettségeket szabályozza.

9 E rendelet 7. cikke, amelynek címe „A fizetésikártya-rendszer és a feldolgozók elkülönítése”, a következőképpen rendelkezik:

„(1) A fizetésikártya-rendszerek és a feldolgozók:

- a) a számvitelt, a szervezeti felépítést és a döntéshozatali eljárásokat tekintve egymástól függetlenek;
- b) a fizetésikártya-rendszerhez kapcsolódó tevékenységek és a feldolgozási tevékenységek árát nem adhatják meg csomagárként, és az ilyen tevékenységek tekintetében nem alkalmazhatnak keresztámogatást;
- c) semmilyen formában nem alkalmazhatnak megkülönböztetést egyrészt a leányvállalataik és a részvényeseik, másrészt pedig a fizetésikártya-rendszerek felhasználói és más szerződéses partnereik között, ideértve különösen, hogy semmilyen módon nem tehetik függővé az általuk kínált szolgáltatásokat attól, hogy szerződéses partnerük elfogad-e más általuk kínált szolgáltatásokat.

(2) Annak a tagállamnak az illetékes hatósága, amelyben a fizetésikártya-rendszer létesítő okirat szerinti székhelye található, előírhatja a fizetésikártya-rendszer számára, hogy nyújtson be az (1) bekezdés rendelkezéseinek betartását megerősítő független jelentést.

(3) A fizetési kártya-rendszereknek lehetővé kell tenniük, hogy az egyes kártyaalapú fizetési műveletek felhatalmazó és elszámoló üzenetei elkülönüljenek, és hogy azokat különböző feldolgozók dolgozzák fel.

(4) A fizetési kártya-rendszerek feldolgozási szabályai nem tartalmazhatnak területi alapú megkülönböztetést.

(5) Az Unión belüli feldolgozók nemzetközi vagy európai szabványügyi szervezetek által kialakított szabványok használatán keresztül kötelesek biztosítani a rendszerük és az Unión belüli más feldolgozók rendszerei közötti kölcsönös műszaki átjárhatóságot. Ezenkívül a fizetési kártya-rendszerek nem fogadhatnak el, illetve nem alkalmazhatnak olyan üzleti szabályokat, amelyek korlátozzák az Unión belüli feldolgozók közötti kölcsönös átjárhatóságot.

[...]

10 A 2015/751 rendelet „Záró rendelkezések” címet viselő IV. fejezete tartalmazza a 13–18. cikket. Az „illetékes hatóságok” című 13. cikk szerint:

„(1) A tagállamok kijelölik azokat az illetékes hatóságokat, amelyek fel vannak hatalmazva e rendelet végrehajtásának biztosítására, és amelyek vizsgálati és végrehajtási jogkörrel rendelkeznek.

[...]

(6) A tagállamok előírják az illetékes hatóságaiknak, hogy hatékonyan kövessék nyomon az e rendeletben foglalt előírások betartását, és ennek részeként hiúsítsák meg a pénzforgalmi szolgáltatóknak az e rendelet megkerülésére irányuló kísérleteit, továbbá tegyenek meg minden, a rendeletben foglalt előírások betartásának biztosításához szükséges intézkedést.”

11 E rendelet „Szankciók” című 14. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok megállapítják az e rendeletben foglalt előírások megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és megtesznek minden szükséges intézkedést, hogy biztosítsák azok alkalmazását.”

12 Az említett rendeletnek a „Hatálybalépés” címet viselő 18. cikke értelmében:

„(1) Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

(2) Ezt a rendeletet 2015. június 8-tól kell alkalmazni, a 3., 4., 6. és 12. cikk kivételével, amelyeket 2015. december 9-től kell alkalmazni, valamint a 7., 8., 9. és 10. cikk kivételével, amelyeket 2016. június 9-től kell alkalmazni.”

Az (EU) 2015/2366 irányelv

13 A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 337., 35. o.) (2) és (6) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„(2) A pénzforgalmi szolgáltatások módosított uniós jogi keretét kiegészíti [a 2015/751 rendelet]. [...]

[...]

(6) A szabályozási hiányosságok megszüntetése érdekében új szabályokra, ugyanakkor fokozottan egyértelműbb jogi környezetre és a jogszabályok következetesebb alkalmazására van szükség az Unió egész területén. [...]

14 Ezen irányelvben a „Tárgy” címet viselő 1. cikk, amely a „Tárgy, hatály és fogalommeghatározások” megnevezésű I. cím alatt található, az (1) bekezdésében így rendelkezik:

„Ez az irányelv meghatározza azokat a szabályokat, amelyek alapján a tagállamoknak a pénzforgalmi szolgáltatók alábbi típusait kell megkülönböztetniük:

[...]

d) pénzforgalmi intézmények;

[...]”

15 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” címet viselő 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

3. »pénzforgalmi szolgáltatás«: az I. mellékletben felsorolt üzleti tevékenységek bármelyike;

4. »pénzforgalmi intézmény«: olyan jogi személy, amely ezen irányelv 11. cikke értelmében engedélyt kapott pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására és teljesítésére az Unió területén;

[...]

38. »pénzforgalmi közvetítő«: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely pénzforgalmi intézmény nevében pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújt;

[...]”

16 A 2015/2366 irányelv „Pénzforgalmi szolgáltatások” című I. mellékletéből kitűnik, hogy az ezen irányelv 4. cikkének 3. pontjában említett pénzforgalmi szolgáltatások közé tartozik a „[k]észpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátása és/vagy fizetési műveletek elfogadása”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az American Express nemzetközi szolgáltató társaság, amely konszolidált leányvállalatain keresztül pénzforgalmi, utazási, pénzváltási, valamint hűségprogram-szolgáltatásokat nyújt a fogyasztók és a vállalkozások számára. Az American Express kártyakibocsátási és -elfogadási tevékenységeket is végez világszerte, ideértve az Uniót is. Az American Express a leányvállalataival együtt működteti az American Express fizetésikártya-rendszert (a továbbiakban: Amex), amely háromszereplős fizetésikártya-rendszer. E rendszer az Unióban társ márká-, valamint szolgáltatásnyújtásra vonatkozó megállapodásokat kötött, ami – a Bíróság által a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésének és 2. cikke 18. pontjának értelmezésére vonatkozó kérdésre adandó választól függően – azzal a következménnyel járhat, hogy az említett rendszer által végrehajtott műveletek nagy része a társ márká-partnerre, illetve az ügynökre vonatkozó, az e rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt kiterjesztések alapján e rendelet hatálya alá tartozik.

- 18 A nemzeti hatóság irányítja a Her Majesty's Treasuryt (államkincstár, Egyesült Királyság). Ez utóbbi viseli a végső felelősséget a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságát a 2015/751 rendelet alkalmazása, végrehajtása és bármely más érvényesítése tekintetében – ideértve az e rendelet rendelkezéseinek megszegése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályok bevezetését is – terhelő kötelezettségek teljesítéséért, e rendelet 13. és 14. cikkének megfelelően.
- 19 Az American Express azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy engedélyezze számára egy olyan kérelem benyújtását, amely „a társárka-partnerre, illetve az ügynökre vonatkozó kiterjesztések alkalmazására, végrehajtására és bármely más érvényesítésére irányuló [nemzeti hatósági] szándék és/vagy kötelezettség” jogszerűségének vizsgálatára irányul (*judicial review*). E bíróság megadta a kért jóváhagyást.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést veti fel, hogy egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer olyan rendszernek kell-e tekinteni, amely társárka-partnerrel vagy ügynök révén bocsát ki kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdése és 2. cikkének 18. pontja értelmében, pusztán amiatt, hogy e rendszer megállapodást kötött valamely társárka-partnerrel vagy ügynökkel, függetlenül attól, hogy e partner vagy ezen ügynök olyan önálló pénzforgalmi szolgáltató-e, amely fizetési kártyákat bocsát ki, vagy ezzel ellentétben egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer csak akkor lehet ilyen rendszerként működő rendszernek tekinteni, ha az említett partner vagy ügynök maga is pénzforgalmi szolgáltató, és amely a háromszereplős fizetésikártya-rendszerben e rendelet 2. cikkének 2. pontja szerinti kibocsátóként vesz részt.
- 21 Ezenkívül e bíróság szerint abban az esetben, ha a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdését és 2. cikkének 18. pontját úgy kellene értelmezni, hogy valamely háromszereplős fizetésikártya-rendszer még akkor is olyan rendszernek kell tekinteni, amely e rendelkezések értelmében társárka-partnerrel vagy ügynök révén bocsát ki kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket, ha az érintett háromszereplős fizetésikártya-rendszer marad a kibocsátó és harmadik személy közreműködését veszi igénybe a kibocsátási tevékenységét elősegítő egy vagy több kiegészítő feladat elvégzésére, el kell bírálni az American Express részéről felhozott érvet, amely szerint az említett rendelkezések érvénytelenek az indokolási kötelezettség megsértése, a nyilvánvaló mérlegelési hiba és az arányosság elvének megsértése miatt.
- 22 E körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [közigazgatási tanács], Egyesült Királyság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A [...] 2015/751 rendelet [...] 1. cikkének (5) bekezdésében és 2. cikkének 18. pontjában szereplő azon követelmény, miszerint a kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket társárka-partnerrel vagy ügynök révén kibocsátó háromszereplős fizetésikártya-rendszer négy szereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendő, csak annyiban alkalmazandó, amennyiben a társárka-partner vagy ügynök a rendelet 2. cikkének 2. pontja és (29) preambulumbekzdése szerinti »kibocsátóként« jár el (azaz amikor a társárka-partner vagy ügynök és a fizető fél közötti szerződéses viszony áll fenn arra vonatkozóan, hogy a fizető félnek készpénz-helyettesítő fizetési eszközt szolgáltat a fizető fél kártyaalapú fizetési műveleteinek kezdeményezéséhez és feldolgozásához)?
- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén a rendelet 1. cikkének (5) bekezdése és 2. cikkének 18. pontja, amennyiben előírja, hogy az ilyen megállapodás négy szereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendő, érvénytelen-e azért, mert:
- a) nem tartalmaz az EUMSZ 296. cikkel összhangban indokolást;
 - b) nyilvánvaló mérlegelési hibán alapul; és/vagy
 - c) sérti az arányosság elvét?”

A szóbeli szakasz újbóli megnyitása iránti kérelemről

- 23 A Bíróság Hivatalához 2017. július 27-én benyújtott beadványával az American Express azt kérte, hogy a Bíróság rendelje el az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.
- 24 Kérelmének alátámasztása érdekében úgy érvel, hogy hibás az az elemzés, amelyet a főtanácsnok végzett az indítványában, amennyiben az figyelmen kívül hagy egyes releváns fogalom meghatározásokat, amelyek mind a 2015/751 rendeletben, mind pedig a 2015/2366 irányelvben szerepelnek, noha e két jogalkotási aktus, amint azt egyébként a jelen eljárásban részt vevő felek is elismerik, kiegészítik egymást és ugyanazon jogalkotási csomag részét képezik. Ezen elemzésből kitűnik e rendelet 5. cikke terjedelmének, így különösen az ott szereplő „révén” kifejezés jelentésének pontatlan értelmezése is. Ezenkívül a főtanácsnoki indítvány 98. pontja esetében vagy annak szövege hiányos, vagy az ott kifejtett indokok ellentmondásosak. Végül az említett rendelet főtanácsnok által javasolt értelmezése végeredményben nagyobb mértékben terjeszti ki e rendelet hatályát, mint mindazon más értelmezés, amelyet a Bíróság előtti eljárásban részt vevő felek támogatnak.
- 25 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a Bíróság az eljárási szabályzata 83. cikkének megfelelően hivatalból, a főtanácsnok javaslatára vagy a felek kérelmére is elrendelheti a szóbeli szakasz újbóli megnyitását, ha úgy véli, hogy a tényállás nincs kellően feltárva, vagy ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amelyet a felek nem vitattak meg. Ezzel szemben az Európai Unió Bíróságának alapokmánya és eljárási szabályzata nem teszi lehetővé, hogy a felek a főtanácsnoki indítványra válaszként észrevételeket tegyenek (2017. március 28-i Rosneft ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 A jelen esetben az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelme alátámasztása céljából az American Express lényegében a 2015/751 rendelet azon értelmezésének bírálatára szorítkozik, amely mellett a főtanácsnok az indítványában érvelt. Márpedig ilyen indok nem szerepel azon indokok között, amelyek az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján igazolhatnák az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.
- 27 Ezen túlmenően a 2015/751 rendelet rendelkezéseinek terjedelme, amelynek értelmezésére vonatkozik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés, már megvitatásra került mind az eljárás írásbeli szakasza, mind pedig a tárgyalás keretében.
- 28 E feltételek mellett a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően úgy ítéli meg, hogy minden szükséges adat rendelkezésére áll a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések megválaszolásához, és a jelen ügy eldöntéséhez szükséges valamennyi érv megvitatásra került a felek között.
- 29 Következésképpen a szóbeli szakasz újbóli megnyitása iránti kérelmet el kell utasítani.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 30 Az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság előadja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem teljes egészében elfogadhatatlan azon okokból, hogy először is nincs valódi jogvita az alapeljárás felei között, másodszor a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában nem adja meg a minimálisan szükséges elemeket, amennyiben nem fejt ki sem azokat a releváns ténybeli elemeket, sem azokat az okokat, amelyek arra készítették, hogy felvesse az alapeljárásbeli rendelkezések értelmezését és érvényességét, harmadszor pedig a nemzeti hatóság e

rendeletek alkalmazására és végrehajtására irányuló „szándéka és/vagy kötelezettsége” jogszerűségének vizsgálatára irányuló alapügybeli kereset az EUM-Szerződés által létrehozott jogorvoslati rendszer kijátszása eszközének minősül.

- 31 E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó döntésért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőit tekintve az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések valóban relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben az előterjesztett kérdések valamely uniós jogi szabály értelmezésére vagy érvényességére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 24. pont).
- 32 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéséről való határozathozatalt, ha valamely uniós jogi szabály kért értelmezése vagy érvényességének kért értékelése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhatson (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 25. pont).
- 33 Először is az alapeljárásbeli jogvita valós jellege kapcsán meg kell jegyezni, hogy az American Express a keresetében azt kéri, hogy a kérdést előterjesztő bíróság vizsgálja meg a nemzeti hatóságnak a vitatott rendelkezések alkalmazására és végrehajtására irányuló „szándéka és/vagy kötelezettsége” jogszerűségét. E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy nézeteltérés van az alapeljárás felei között a kereset megalapozottságát illetően. Mivel a kérdést előterjesztő bírósághoz e nézeteltérés megoldása céljából fordultak, és e bíróság úgy ítéli meg, hogy valódi vita van az alapeljárás felei között e rendelet érintett rendelkezéseinek értelmezése és érvényessége kapcsán, nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az alapeljárás nem valós (lásd analógia útján: 2002. december 10-i British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ítélet, C-491/01, EU:C:2002:741, 36. és 38. pont; 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet, C-477/14, EU:C:2016:324, 17. pont).
- 34 Egyebekben azokkal az érvekkel, amelyek az alapeljárás mesterséges jellegét hivatottak bizonyítani, és amelyek azon a tényen alapulnak, hogy a nemzeti hatóság részéről nem került sor sem olyan aktusra, sem olyan mulasztásra, amely jogszerűség vizsgálatára irányuló kereset benyújtását indokolta volna, az alapeljárásbeli kereset elfogadhatóságát, valamint azt kifogásolják, ahogyan a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jogban felállított kritériumok alkalmazása céljából a tényállást értékelte. Márpedig a Bíróságnak nem feladata, hogy a jelen eljárásban a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozó ezen értékelést megkérdőjelezze, vagy hogy megvizsgálja, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot a nemzeti jog bírósági szervezeti és eljárási szabályaival összhangban hozták-e meg. Ezek az érvek ennél fogva nem elegendők ahhoz, hogy a jelen ítélet 32. pontjában hivatkozott relevancia vélelmét megdöntsék (lásd analógia útján: 2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 26. pont).
- 35 Másodszor azon érv kapcsán, amely szerint a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki sem azokat a releváns tényeket, sem azokat az okokat, amelyek arra késztették, hogy felvesse az alapeljárásbeli rendelkezések értelmezését és érvényességét, meg kell egyrészt jegyezni, hogy az eljárási szabályzat 94. cikkének a) pontja szerint minden előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek tartalmaznia kell „a jogvita tárgyának, valamint a kérdést előterjesztő bíróság által megállapított releváns tények rövid ismertetés[ét], vagy legalább a kérdések alapját képező tények ismertetés[ét]”.
- 36 E tekintetben elegendő, ha az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik az alapügy tárgya és az uniós jogrendet érintő főbb pontjai annak érdekében, hogy a tagállamoknak lehetőségük legyen észrevételeiknek az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti előterjesztésére, és a Bíróság előtti eljárásban való hatékony részvételre (2009. szeptember 8-i Liga Portuguesa de Futebol Profissional és Bwin International ítélet, C-42/07, EU:C:2009:519, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 37 A jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az Amex a 2015/751 rendelet 2. cikkének 18. pontja értelmében vett háromszereplős fizetésikártya-rendszer, és hogy e rendszer az Unióban társmárka-, valamint szolgáltatásnyújtásra vonatkozó megállapodásokat kötött. Márpedig e megállapodások miatt az e rendszer által végrehajtott műveletek nagy része – a Bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adandó válaszoktól függően – a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdése alapján e rendelet hatálya alá tartozhat.
- 38 Így az előzetes döntéshozatalra utaló határozat röviden, de pontosan kifejti a jogvita eredetét és természetét, amely miatt úgy véli, hogy a jogvita kimenetele e rendelkezések értelmezésétől és érvényességétől függ. Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kellőképpen meghatározta az uniós jog értelmezése iránti kérelmének háttérében álló ténybeli és jogi keretet ahhoz, hogy a Bíróság az említett kérelemre hasznos választ adhasson (lásd analógia útján: 2016. július 7-i Genentech ítélet, C-567/14, EU:C:2016:526, 27. pont).
- 39 Másrésztől, ami azon kérdést illeti, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kellő mértékben ismertette-e azokat az okokat, amelyek miatt benne kérdés merült fel az alapeljárásbeli rendelkezések értelmezésére és érvényességére vonatkozóan, az együttműködés szelleméből – amelynek az előzetes döntéshozatali eljárás során irányadónak kell lennie – ténylegesen az következik, hogy a nemzeti bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetnie kell azokat a pontos okokat, amelyek miatt úgy véli, hogy az uniós jog bizonyos rendelkezéseinek értelmezésére vagy e rendelkezések érvényességére vonatkozó kérdéseinek megválaszolása szükséges a jogvita megoldásához (lásd ebben az értelemben: 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet, C-477/14, EU:C:2016:324, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 Ennélfogva fontos, hogy a nemzeti bíróság megjelölje különösen azokat a pontos okokat, amelyek miatt benne kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére és érvényességére vonatkozóan, és ismertesse az ennek megfelelően szerinte megállapítható érvénytelenségi okokat. Ez a követelmény az eljárási szabályzat 94. cikkének c) pontjából is kitűnik (lásd ebben az értelemben: 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet, C-477/14, EU:C:2016:324, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 A jelen esetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság az alapeljárás felei által e tekintetben felhozott érvek egy részét ismertetve jelezte, hogy nem egyértelmű a 2015/751 rendelet egyes rendelkezéseinek értelmezése. Hasonlóképpen megjegyezte, hogy a Bíróság abba a helyzetbe kerülhet, hogy e rendelkezések általa elvégzett értelmezésétől függően határozzon az American Express által hivatkozott érvénytelenségi okokról.
- 42 Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nemcsak azon az állásponton van, hogy az alapeljárás felei által felhozott érvek olyan értelmezési kérdést vetnek fel, amelynek megválaszolása nem egyértelmű, hanem arra is utal, hogy lehetséges, hogy elfogadhatók az American Express által hivatkozott és az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett érvénytelenségi okok.
- 43 Harmadrésztől azon érvet illetően, miszerint a nemzeti hatóságnak a 2015/751 rendelet alkalmazására és végrehajtására irányuló „szándéka és/vagy kötelezettsége” jogszerűségének vizsgálatára irányuló alapügybeli kereset az EUM-Szerződés által létrehozott jogorvoslati rendszer kijátszása eszközének minősül, és különösen a Parlament azon észrevételét illetően, hogy a jelen esetben semmilyen intézkedést nem hoztak az Amexszel szemben, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már elfogadhatónak minősített több, ilyen keresetek keretében előterjesztett, másodlagos jogi aktusok értelmezésére és/vagy érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmet többek között a 2002. december 10-i British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ítélet (C-491/01, EU:C:2002:741), a 2008. június 3-i Intertanko és társai ítélet (C-308/06, EU:C:2008:312), a 2010. július 8-i Afton Chemical ítélet (C-343/09, EU:C:2010:419), a 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet (C-477/14, EU:C:2016:324), valamint a 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítélet (C-547/14, EU:C:2016:325) alapjául szolgáló ügyekben.

- 44 Egyébiránt a magánszemélyek számára nyitva álló azon lehetőség, hogy a nemzeti bíróságok előtt hivatkozzanak egy általános hatályú uniós jogi aktus érvénytelenségére, nem függ azon feltételtől, hogy az említett aktus már valójában tárgyát képezte a nemzeti jog alapján elfogadott végrehajtási intézkedéseknek. E tekintetben elég az, hogy a nemzeti bírósághoz tényleges jogvitával forduljanak, amelyben az ilyen jogi aktus érvényességének kérdése járulékosan felmerül. Márpedig ez a feltétel teljesül az alapeljárásban, amint az a jelen ítélet 21., 33., 34., 41. és 42. pontjából is kitűnik (lásd analógia útján: 2002. december 10-i British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ítélet, C-491/01, EU:C:2002:741, 40. pont; 2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 29. pont; 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet, C-477/14, EU:C:2016:324, 19. pont; 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítélet, C-547/14, EU:C:2016:325, 35. pont).
- 45 E körülmények között nem tűnik úgy, hogy az alapügybeli keresetet az EUM-Szerződés által létrehozott jogorvoslati rendszer kijátszása céljából nyújtották be.
- 46 Végül a fenti megállapításokat nem cáfolhatja a Parlament és a Bizottság által felhozott érv, amely szerint a jelen ügyet, amely egy rendelet értelmezésére és érvényességére vonatkozik, meg kell különböztetni azoktól az ügyektől, amelyek valamely irányelv értelmezésére és érvényességére vonatkoznak, mivel az irányelvvvel ellentétben a rendelet közvetlenül alkalmazandó EUMSZ 288. cikk alapján, ezenkívül pedig a jelen ügyben az alapeljárásbeli rendelkezések nem igényelnek semmilyen tagállami beavatkozást.
- 47 Amint ugyanis a jelen ítélet 37. pontjából kitűnik, a Bíróság által az előterjesztett kérdésekre adandó válaszok határozzák meg, hogy mennyiben kell az olyan háromszereplős fizetésikártya-rendszereket, mint amilyen az Amex, olyan rendszernek tekinteni, amely a 2015/751 rendelet 3–5. és 7. cikkéből eredő kötelezettségek hatálya alá tartozik, amely kötelezettségek bizonyos beavatkozást feltételeznek a tagállamok részéről. E tekintetben különösen arra kell emlékeztetni, hogy e rendelet 13. és 14. cikke értelmében a tagállamok egyrészt kijelölik azokat az illetékes hatóságokat, amelyek fel vannak hatalmazva e rendelet végrehajtásának biztosítására, és amelyek vizsgálati és végrehajtási jogkörrel rendelkeznek, másrészt pedig megállapítják az e rendeletben foglalt előírások megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és megtesznek minden szükséges intézkedést, hogy biztosítsák azok alkalmazását. Egyebekben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy a nemzeti hatóság irányítja a pénzügy-minisztériumot, amely a végső felelősséget viseli az Egyesült Királyságot a 2015/751 rendelet bármely alkalmazása tekintetében terhelő kötelezettségek teljesítéséért, e rendelet 13. és 14. cikkének megfelelően.
- 48 A fenti megállapításokból következik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az első kérdésről

- 49 Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan megállapodás keretében, amely egyrészt valamely társmárka-partner vagy ügynök, másrészt pedig egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer között jött létre, szükséges, hogy e társmárka-partner vagy ügynök az e rendelet 2. cikke 2. pontja szerinti kibocsátóként járjon el ahhoz, hogy az említett rendszer olyan rendszernek minősüljön, amely kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki társmárka-partnerrel vagy ügynök révén, és így négyszereplős fizetésikártya-rendszernek legyen tekintendő e rendelkezések közül az előbbi értelmében.
- 50 Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján e rendelet II. fejezete – amelynek 3–5. cikke rögzíti a fogyasztói kártyaműveletekre vonatkozó bankközi jutalékok felső határának meghatározására vonatkozó szabályokat – nem alkalmazandó a „háromszereplős fizetésikártya-rendszerek által kibocsátott fizetési kártyákkal végzett műveletek[re]”.

Hasonlóképpen az említett rendelet 1. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy e rendelet 7. cikke, amely a fizetési kártya-rendszer és a feldolgozók elkülönítésére vonatkozó kötelezettségét szabályozza, nem alkalmazandó a „háromszereplős fizetési kártya-rendszerekre”.

- 51 Ugyanakkor a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdése – csakúgy mint e rendelet 2. cikkének 18. pontja, amely meghatározza, hogy mit kell érteni háromszereplős fizetési kártya-rendszeren – előírja, hogy amennyiben az ilyen rendszer „más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását, vagy mindkettőt, vagy egy társmárka-partnerrel vagy ügynök révén kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki, akkor az négyszereplős fizetési kártya-rendszernek tekintendő”.
- 52 Ebből következik, hogy egy háromszereplős fizetési kártya-rendszer főszabály szerint nem tartozik a 2015/751 rendelet 3–5. és 7. cikkéből eredő kötelezettségek hatálya alá, kivéve ha az e rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt három eset közül valamelyik vonatkozik rá, azaz más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezte kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását vagy mindkettőt (első eset), egy társmárka-partnerrel kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsátott ki (második eset) vagy a kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket ügynök révén bocsátotta ki (harmadik eset). Ugyanis ez utóbbi rendelkezés értelmében e három eset közül mindegyik esetben négyszereplős fizetési kártya-rendszernek kell tekinteni a háromszereplős fizetési kártya-rendszert.
- 53 A jelen esetben az American Express úgy érvel, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a háromszereplős fizetési kártya-rendszert csak azzal a feltétellel lehet négyszereplős fizetési kártya-rendszernek tekinteni, ha a fizetési művelet keretében legalább egy harmadik személy pénzforgalmi szolgáltató kibocsátóként vagy elfogadóként jár el, akár felhatalmazott kibocsátó, akár felhatalmazott elfogadó, akár a háromszereplős fizetési kártya-rendszer helyett kibocsátási tevékenységet végző társmárka-partner vagy akár e rendszer helyett kibocsátási tevékenységet végző ügynök minőségben.
- 54 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2017. szeptember 21-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-616/15, EU:C:2017:721, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Először is a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében használt azon kifejezésekkel kapcsolatban, amelyek az e bekezdésben szereplő második és harmadik eset leírására szolgálnak, és amelyek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgyát képezik, meg kell jegyezni, hogy a „kibocsátó” fogalmát a 2015/751 rendelet 2. cikkének 2. pontja úgy határozza meg, mint „az a pénzforgalmi szolgáltató, amely szerződést kötött arra vonatkozóan, hogy a fizető félnek készpénz-helyettesítő fizetési eszközt szolgáltasson a fizető fél kártyaalapú fizetési műveleteinek kezdeményezéséhez és feldolgozásához”. E rendelet (29) preambulumbekkezdése ehhez kapcsolódóan kimondja, hogy a „kibocsátási szolgáltatás alapját a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátója és a fizető fél közötti szerződéses viszony képezi, függetlenül attól, hogy a kibocsátó kezeli-e a fizető fél nevében annak pénzeszközeit”, továbbá a „kibocsátó bocsátja a fizető fél rendelkezésére a fizetési kártyákat, engedélyezi az elfogadó terminálokon vagy azokkal egyenértékű egyéb eszközökön kezdeményezett műveleteket, és garantálhatja az elfogadó számára a fizetést az olyan műveletek viszonylatában, amelyek összhangban vannak az adott rendszer szabályaival”, valamint „[e]nnek megfelelően a fizetési kártyák terjesztése vagy a műszaki (például adatfeldolgozási, illetve -tárolási) szolgáltatások nyújtása önmagában nem minősül kibocsátásnak”.

- 56 A 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt második eset kapcsán, azaz amikor megállapodás jön létre egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer és egy társmárka-partner között, emlékeztetni kell arra, hogy a „társmárkázás” fogalmát e rendelet 2. cikkének 32. pontja úgy határozza meg, mint „legalább egy fizetési márka és legalább egy nem fizetési márka feltüntetése egyazon kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközön”. Magát a „fizetési márka” fogalmát az említett rendelet 2. cikkének 30. pontja úgy határozza meg, mint „bármely olyan valóban megjelenő vagy digitális név, megnevezés, jel, szimbólum vagy ezek kombinációja, amellyel jelezhető, hogy a kártyaalapú fizetési műveleteket melyik fizetésikártya-rendszer keretében hajtják végre”.
- 57 A 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt harmadik eset kapcsán, azaz amikor megállapodás jön létre egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer és egy ügynök között, e rendelet nem szabályozza, hogy mit kell érteni az „ügynök” fogalma alatt. Ugyanakkor a 2015/2366 irányelv (2) preambulumbekkezdéséből következik, amely irányelv szintén a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó uniós jogi keret részét képezi, hogy e módosított uniós jogi keretet kiegészíti a 2015/751 rendelet. Ezenkívül ezen irányelv (6) preambulumbekkezdéséből következik, hogy az uniós jogalkotó arra törekedett, hogy az Unió egész területén biztosítva legyen a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó uniós jogi keret koherens alkalmazása.
- 58 Márpedig, amint az American Express is jelezte, a 2015/2366 irányelv 4. cikkének 38. pontja úgy határozza meg a „pénzforgalmi közvetítő” [ügynök] fogalmát, mint „az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely pénzforgalmi intézmény nevében pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújt”, azzal a pontosítással, hogy ezen irányelv 4. cikkének 3. pontja és I. melléklete értelmében a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátása és/vagy fizetési műveletek elfogadása a pénzforgalmi szolgáltatások közé tartozik.
- 59 Ennélfogva nem lehet a „társmárkázás” és az „ügynök” releváns fogalommeghatározásaiból azt a következtetést levonni, hogy a háromszereplős fizetésikártya-rendszerrel megállapodást kötő társmárka-partner vagy ügynök szükségképpen a 2015/751 rendelet 2. cikkének 2. pontja szerinti kibocsátóként vesz részt e rendszerben.
- 60 Meg kell állapítani, hogy – amint a főtanácsnok az indítványa 87. és 90. pontjában is lényegében kifejtette – nem következik kifejezetten sem a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésének, sem pedig 2. cikke 18. pontjának szövegéből, hogy magának a társmárka-partnernek vagy ügynöknek is részt kell vennie a kibocsátási tevékenységben. Ugyanis, ha az uniós jogalkotó szűkíteni akarta volna ezen 1. cikk (5) bekezdésének hatályát e helyzet elérése érdekében, akkor arról kifejezetten rendelkezhetett volna (lásd analógia útján: 2009. március 19-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-275/07, EU:C:2009:169, 99. pont).
- 61 Másfelől igaz, hogy a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekkezdése kimondja, hogy „azok a háromszereplős fizetésikártya-rendszerek, amelyek pénzforgalmi szolgáltatókat vesznek igénybe kibocsátóként vagy elfogadóként, négy szereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendők”, ebből nem lehet azt a következtetést levonni, hogy egyedül ez a helyzet tartozik e rendelet 1. cikke (5) bekezdésének hatálya alá. E tekintetben, amint a jelen ítélet 52. pontjából következik, e rendelkezés lefedi különösen azt az esetet is, amelyben egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer „más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását, vagy mindkettőt”.
- 62 Ezenkívül úgy tűnik, amint a főtanácsnok az indítványa 90. pontjában is kifejtette, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésének szövegéből, konkrétan pedig „[h]a egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer [...] kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki” fordulatból levezethető, hogy e rendszer maga vesz részt a kibocsátási tevékenységben.

- 63 Másodszor e rendelkezés szerkezete kapcsán nem vitatott, hogy a háromszereplős fizetési kártya-rendszert különösen az e rendelkezésben foglalt első esetben kell négy szereplős fizetési kártya-rendszernek tekinteni, mégpedig akkor, ha e rendszer „más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását vagy mindkettőt”.
- 64 Ebből következik, hogy – amint a főtanácsnok az indítványa 77. és 78. pontjában is kifejtette – az első esetnek felel meg az a helyzet, amelyben egy harmadik személy köt olyan megállapodást valamely háromszereplős fizetési kártya-rendszerrel, amely előírja, hogy e harmadik személy e rendszer érdekében kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki vagy fogad el.
- 65 Meg kell állapítani, hogy az az értelmezés, amelyet az American Express képvisel a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt második és harmadik esettel kapcsolatban, és amely szerint egy harmadik személlyel kötött megállapodás csak akkor tartozik ezen esetek körébe, ha e harmadik személy e rendszer érdekében kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki, azzal a kockázattal jár, hogy ezen esetek fogalmi köre jelentősen leszűkül.
- 66 Másfelől, bár az első eset kifejezetten hivatkozik arra, hogy a harmadik személy, akinek az engedélyt megadják, szintén „pénzforgalmi szolgáltató”, a második és harmadik eset leírása nem tartalmazza kifejezetten, hogy a társmárka-partnernek vagy ügynöknek ilyen szolgáltatónak kell lennie. Nem zárható ki tehát, hogy a társmárka-partner a pénzforgalmi szolgáltatásoktól és a kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátásától, illetve elfogadásától eltérő más tevékenységeket végez.
- 67 Harmadszor, ami a 2015/751 rendelet által követett célkitűzéseket illeti, amely rendelet részét képezik az alapeljárásbeli rendelkezések, e rendelet a (43) preambulumbekzdése szerint arra irányul, hogy a kártyaalapú fizetési műveletekre és a kártyán alapuló internetes és mobiltelefonos fizetésekre vonatkozóan egységes szabályokat állapítson meg. Konkrétan az említett rendelet (10) preambulumbekzdése szerint a bankközi jutalékok szabályozása arra irányul, hogy javítsa a belső piac működését és hozzájáruljon a fogyasztókat terhelő tranzakciós költségek csökkentéséhez.
- 68 E szabályozásnak a háromszereplős fizetési kártya-rendszerekre való alkalmazhatóságát illetően a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekzdéséből következik, hogy „implicit bankközi jutalékok” létezésének figyelembevétele és az „egyenlő versenyfeltételek” kialakításának elősegítése érdekében tartotta szükségesnek az uniós jogalkotó, hogy bizonyos körülmények között e rendszer négy szereplős fizetési kártya-rendszernek legyen tekintendő, és az arra vonatkozó szabályokat kelljen követnie.
- 69 Ezen túlmenően a 2015/751 rendelet számos rendelkezéséből, így különösen a (31) preambulumbekzdéséből, 5. cikkéből és 13. cikkének (6) bekezdéséből kitűnik, hogy e rendelet szintén el kívánja kerülni a szabályai megkerülését, különösen a bankközi jutalékok felső határának meghatározására vonatkozó szabályok esetében.
- 70 A 2015/751 rendelet 2. cikkének 10. pontja a bankközi jutalék fogalmát széles körben határozza meg, úgymint „valamely kártyaalapú fizetési műveletben részt vevő kibocsátó és elfogadó között az egyes műveletek után közvetlenül vagy közvetve (azaz harmadik félen keresztül) fizetett díj”, egyúttal e rendelkezés kimondja, hogy „a nettó ellentételezés, illetve az egyéb kikötött díjak a bankközi jutalék részének tekintendők”. Magát a „nettó ellentételezés[t]” az említett rendelet 2. cikkének 11. pontja úgy határozza meg, mint „a fizetési kártya-rendszer, az elfogadó vagy bármely más közvetítő által kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a kibocsátó részére teljesített kifizetések, a neki nyújtott kedvezmények, illetve ösztönzők nettó összértéke”.
- 71 E feltételek mellett, ahogyan lényegében a Bizottság is érvel, nem zárható ki, hogy az ellenszolgáltatás vagy kedvezmény bizonyos típusáról megállapítható, hogy implicit bankközi jutalékot képez a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekzdése értelmében, anélkül hogy a társmárka-partner vagy az

ügynök, amellyel a háromszereplős fizetési kártya-rendszer megállapodást köt, szükségképpen részt venne e rendszer kibocsátási tevékenységében. Ezért nehézségekbe ütközhet a 2015/751 rendelet célkitűzéseinek, így különösen e rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt cél elérése, amely abban áll, hogy egyenlő versenyfeltételeket biztosítsanak a piacon, ha azok a helyzetek, amelyekben a társmárka-partner vagy ügynök nem az említett rendelet 2. cikkének 2. pontja értelmében vett kibocsátóként jár el, emiatt kikerülnek az ugyanezen rendelet 3–5. és 7. cikkében foglalt szabályok hatálya alól.

- 72 Következésképpen, ha valamely háromszereplős fizetési kártya-rendszer a 2015/751 rendelet 2. cikke 32. pontjának értelmében vett társmárkázás tárgyában vagy a 2015/2366 irányelv 4. cikke 38. pontjának értelmében vett ügynökkel megállapodást köt, e rendszert négy szereplős fizetési kártya-rendszernek kell tekinteni e rendelet 1. cikkének (5) bekezdése alapján, így e rendszerre alkalmazni kell az említett rendelet 3–5. és 7. cikkéből eredő kötelezettségeket.
- 73 A fentiek alapján az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan megállapodás keretében, amely egyrészt valamely társmárka-partner vagy ügynök, másrészt pedig egy háromszereplős fizetési kártya-rendszer között jött létre, nem szükséges, hogy e társmárka-partner vagy ügynök az e rendelet 2. cikke 2. pontja szerinti kibocsátóként járjon el ahhoz, hogy az említett rendszer olyan rendszernek minősüljön, amely kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki társmárka-partnerrel vagy ügynök révén, és így négy szereplős fizetési kártya-rendszernek legyen tekintendő e rendelkezések közül az előbbi értelmében.

A második kérdéstről

- 74 A második kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdése és 2. cikkének 18. pontja érvénytelen-e annyiban, amennyiben e rendelkezések előírják, hogy a háromszereplős fizetési kártya-rendszert négy szereplős fizetési kártya-rendszernek kell tekinteni pusztán amiatt, hogy megállapodást kötött egy társmárka-partnerrel vagy ügynökkel, noha e társmárka-partner vagy ezen ügynök e megállapodás keretében nem az e rendelet 2. cikke 2. pontjának értelmében vett kibocsátóként jár el.

Az indokolási kötelezettség megsértésének fennállásáról

- 75 Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében, bár valamely uniós jogi aktusnak az EUMSZ 296. cikk (2) bekezdése szerint megkövetelt indokolásnak világosan és félreérthetetlenül be kell mutatnia a szóban forgó jogi aktust elfogadó hatóság érvelését, úgy, hogy az érdekelt megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, és a Bíróság gyakorolhassa felülvizsgálatát, nem szükséges, hogy a hatóság valamennyi jelentőséggel bíró jogi és ténykérdésre kitérjen. Az indokolási kötelezettség betartását egyébként nemcsak a jogi aktus szövege alapján kell megítélni, hanem annak összefüggéseire, valamint az érintett területre vonatkozó jogszabályok összességére tekintettel is (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 76 Ezen túlmenően a Bíróság több alkalommal megállapította, hogy ha egy általános hatályú jogi aktusból kitűnik az intézmény által követett cél lényege, túlzás lenne külön indokolást megkövetelni az alkalmazott különböző technikai megoldásokra (2016. március 3-i Spanyolország kontra Bizottság ítélet, C-26/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:132, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 77 A jelen esetben a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekzdése kellő egyértelműséggel fejt ki azt az okozati összefüggést, amely indokolja azt, hogy egyes esetekben a háromszereplős fizetésiártya-rendszereket négy szereplős fizetésiártya-rendszereknek kell tekinteni. Amint ugyanis a jelen ítélet 68. pontjában is megállapítást nyert, e preambulumbekzdés előírja, hogy az „implicit bankközi jutalékok létezésének figyelembevétele”, valamint „az egyenlő versenyfeltételek kialakításának elősegítése” érdekében kell a háromszereplős fizetésiártya-rendszereket négy szereplős fizetésiártya-rendszereknek tekinteni, és az előbbi rendszereknek az utóbbiakra vonatkozó szabályokat kell követniük, valamint „az átláthatósági és az üzleti szabályokkal kapcsolatos egyéb intézkedések pedig valamennyi szolgáltató tekintetében alkalmazandók”.
- 78 Ezenkívül a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekzdése, 1. cikke (5) bekezdésének második mondata és 2. cikkének 17. és 18. pontja rávilágít azokra az eltérésekre, amelyek a háromszereplős fizetésiártya-rendszerek és a négy szereplős fizetésiártya-rendszerek között fennállnak, és amelyek alátámasztják, hogy az előbbi rendszerek utóbbi rendszerekkel való egy tekintet alá vétele csak részleges a bankközi jutalékok felső határának meghatározására vonatkozó szabályok alkalmazása, valamint a fizetésiártya-rendszer és a feldolgozók elkülönítése érdekében.
- 79 Ebből következik, hogy – amint a főtanácsnok az indítványa 117. pontjában is lényegében kifejtette – a háromszereplős fizetésiártya-rendszerek négy szereplős fizetésiártya-rendszerekkel való részleges azonosításához vezető általános helyzetet és az ezzel követett célkitűzéseket ismertette az említett rendelkezések lehetővé teszik, hogy az érdekeltek megismerjék az ilyen azonosítás indokait, és hogy a Bíróság gyakorolhassa felülvizsgálatát a jelen ítélet 75. pontjában hivatkozott ítélezési gyakorlatnak megfelelően.
- 80 E feltételek mellett a jelen ítélet 75. és 76. pontjában kifejtett ítélezési gyakorlat szerint az uniós jogalkotó nem volt köteles arra, hogy a 2015/751 rendeletben az általa alkalmazott minden egyes olyan technikai megoldásra indokolást adjon, amely alátámasztja az e rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében szereplő három esetet.
- 81 Ezért nem lehet úgy tekinteni, hogy a 2015/751 rendelet indoklása hiányos e tekintetben, ami maga után vonhatná az 1. cikke (5) bekezdésének és 2. cikke 18. pontjának érvénytelenségét.

A nyilvánvaló mérlegelési hiba fennállásáról

- 82 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésének és 2. cikke 18. pontjának érvényességét az alapeljárásban azon okra hivatkozva vitatják, hogy e rendelkezések nyilvánvaló mérlegelési hibán alapulnak. Ugyanis előírják, hogy az egyrészt valamely társárka-partner vagy ügynök, másrészt pedig egy háromszereplős fizetésiártya-rendszer között létrejött megállapodás keretében nem szükséges, hogy e társárka-partner vagy ezen ügynök részt vegyen a háromszereplős fizetésiártya-rendszer kibocsátási tevékenységében, ahhoz, hogy e rendszert négy szereplős fizetésiártya-rendszernek lehessen tekinteni.
- 83 Ugyanakkor a jelen eljárás keretében a Bíróság elé terjesztett tényekből nem következik, hogy az uniós jogalkotó ezen okból nyilvánvaló mérlegelési hibát vétett a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésében és 2. cikkének 18. pontjában.
- 84 Így különösen, amint a főtanácsnok az indítványa 121–124. pontjában is kifejtette, a Bíróság elé terjesztett egyik tény sem alkalmas annak alátámasztására, hogy az uniós jogalkotó hibát vétett volna, amikor az e rendelet 3–5. és 7. cikkében foglalt szabályokra tekintettel meghatározta azt a szintet, amelyen egy tekintet alá kell venni a háromszereplős fizetésiártya-rendszereket a négy szereplős fizetésiártya-rendszerekkel annak érdekében, hogy el lehessen érni a jelen ítélet 67–69. pontjában hivatkozott célkitűzéseket.

Az arányosság elvének megsértésére alapított jogalapról

- 85 Emlékeztetni kell arra, hogy az arányosság elve a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint megköveteli, hogy az uniós intézmények aktusai alkalmasak legyenek az érintett szabályozással kitűzött jogszerű célok megvalósítására, és ne menjenek túl az azok eléréséhez szükséges mértéken (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 86 Az e feltételek tiszteletben tartásának bírói ellenőrzésével kapcsolatban a Bíróság az uniós jogalkotó számára széles körű mérlegelési jogkört ismert el a ráruházott hatáskörök gyakorlása során azokon a területeken, ahol magatartása politikai, gazdasági és szociálpolitikai döntéseket igényel, illetve amikor összetett értékelést és mérlegelést kell végeznie. Így nem az a kérdés, hogy az ilyen területen megállapított valamely intézkedés volt-e az egyetlen vagy a lehető legjobb, mivel csupán az e területen meghozott intézkedésnek a hatáskörrel rendelkező intézmények által elérni kívánt céllal kapcsolatos nyilvánvalóan alkalmatlan jellege lehet kihatással az ilyen intézkedés jogszerűségére (2010. június 8-i Vodafone és társai ítélet, C-58/08, EU:C:2010:321, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 87 A jelen esetben, mivel a Bíróság elé terjesztett egyik tény sem tudja alátámasztani, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdése és 2. cikkének 18. pontja nem alkalmas az e rendelet által kitűzött jogszerű célok megvalósítására, amelyeket a jelen ítélet 67–69. pontja felsorol, el kell utasítani azt az érvet, amely szerint e rendelkezések megsértik az arányosság elvét annyiban, amennyiben azt, hogy a háromszereplős fizetésikártya-rendszert a négyszereplős fizetésikártya-rendszerrel vegyék egy tekintet alá, nem ahhoz a feltételhez kötik, hogy az érintett társmárka-partner vagy ügynök kibocsátóként járjon el. Így különösen, mivel – a jelen ítélet 71. pontjában megállapítottak szerint – nem zárható ki, hogy az ellenszolgáltatás vagy kedvezmény bizonyos típusa megállapítható a társmárka- vagy az ügynöki megállapodások esetében, anélkül hogy a társmárka-partner vagy az ügynök szükségképpen részt venne az érintett háromszereplős fizetésikártya-rendszer kibocsátási tevékenységében, e célkitűzésekre tekintettel nem volt nyilvánvalóan alkalmatlan az, hogy a bankközi jutalékok e rendeletben rögzített maximumát az ilyen díjazásra is kiterjesztették.
- 88 A fentiekből következik, hogy a második kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésének és 2. cikke 18. pontjának érvényességét érintené.

A költségekről

- 89 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól szóló, 2015. április 29-i (EU) 2015/751 európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan megállapodás keretében, amely egyrészt valamely társmárka-partner vagy ügynök, másrészt pedig egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer között jött létre, nem szükséges, hogy e társmárka-partner vagy ügynök az e rendelet 2. cikke 2. pontja szerinti kibocsátóként járjon el, ahhoz, hogy az említett rendszer olyan rendszernek minősüljön, amely kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki társmárka-partnerrel vagy ügynök révén, és így négyszereplős fizetésikártya-rendszernek legyen tekintendő e rendelkezések közül az előbbi értelmében.**

- 2) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely a 2015/751 rendelet 1. cikke (5) bekezdésének és 2. cikke 18. pontjának érvényességét érintené.**

Aláírások